ПОДСЕТНИК ЗА ОШ/СШ

ЗАКОНОМ УРЕЂЕНЕ ОСНОВЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ ОЦЕЊИВАЊА УЧЕНИКА ОШ/СШ

ШУ СОМБОР

Оцењивање ученика у ОШ /СШ

1.ПЕДАГОШКА ДОКУМЕНТАЦИЈА НАСТАВНИКА

Закон о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018 - др. закон, 10/2019, 27/2018 - др. закон, 6/2020, 129/2021 и 92/2023)
Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању("Сл. гласник РС", бр. 10/2024)
Правилник о оцењивању ученика у средњем образовању и васпитању("Сл. гласник РС", бр. 10/2024)
Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 5/11)
Правилник о стандардима квалитета рада установе („Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 14/18, 1/2024)
Правилник о о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање "Сл. гласник РС" бр.74/18)

Педагошка документација наставника садржи:

Личне податке о ученику и његовим индивидуалним својствима која су од значаја за постигнућа или **Портфолио сваког ученика који садржи следеће елементе:**		
1.	Податке о иницијлном тестирању ученика	Објашњења на стр. 2-3 *1.Иницијално тестирање*
2.	Податке о провери постигнућа ученика	Објашњења на стр. 3-4 *2. Евиденција и праћење постигнућа*
3.	Податке о ангажовању ученика и напредовању	Објашњења на стр. 4-5 *3. Начин и поступак оцењивања*
4.	Податке о датим препорукама ученику	Објашњења на стр. 6-7 *3.1. Оцењивање ученика који остваруу додатну подршку*
5.	Податке о понашању ученика	Објашњење на стр. 7-8 **На основу Правилника о понашању ученика школе*
6.	Податке о остваривању **исхода**[1] у оквиру наставних /ваннаставних предмета и активности	Објашњења на стр. 7-8 4. *Оцењивање ученика засновано на познавању њихових индивидуалних својстава , који су од значаја за постигнуће* ** Додатна педагошка документација:* *1.План наставе и учења за сваки разред,* *2.Блумова таксономија,* *3.План унапређења рада ученика*
7.	Податке о остваривању **стандарда**[2] постигнућа у оквиру наставних /ваннаставних предмета и активности	Објашњења на стр. 7-8 4. *Оцењивање ученика засновано на познавању њихових индивидуалних својстава , који су од значаја за постигнуће* ** Додатна педагошка документација:* *1.План наставе и учења за сваки разред,* *2.Блумова таксономија,* *3.План унапређења рада ученика*
8.	Податке о ангажовању ученика у оквиру наставних /ваннаставних предмета и активности	Објашњења на стр. 7-8 4. *Оцењивање ученика засновано на познавању њихових индивидуалних својстава , који су од значаја за постигнуће* ** Додатна педагошка документација:* *1.План наставе и учења за сваки разред,* *2.Блумова таксономија,* *3.План унапређења рада ученика*

[1] **Исходи** дефинишу функционално знање ученика тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави - захваљујући знањима, ставовима и вештинама, које је градио и развијао током једне године учења конкретног наставног предмета

[2] Сваки **стандард** (ниво) дефинише знање, вештине и ставове које ученици треба да поседују на основном. средњем и напредном нивоу. Они су дефинисани су на основу очекиваних компетенција које ученици треба да развију до краја основног и средњег образовања

Оцењивање ученика у ОШ/СШ

Портфолио ученика представља збирку одабраних радова и документације, која приказује учеников напредак, активности и постигнућа током школовања. Наставник користи портфолио ученика као додатни алат за вредновање ученика и омогућава наставнику увид у континуирани развој ученика, а укључује: различите форме писаних и практичних радова, тестове, учешће у пројектима, презентације, самопроцене ученика и др. Циљ портфолија је да омогући наставнику свеобухватну процену учениковог рада, као и да допринесе процесу оцењивања, у коме се узимају у обзир напредак и ангажовање ученика (у односу на учениково претходно постигнуће оцене).

Педагошка документација укључује континуирано, тј. свакодневно праћење напредовања ученика у остваривању исхода, стандарда постигнућа и ангажовања ученика у оквиру наставних/ваннаставних предмета и активности евидентирањем кроз формативно и сумативно оцењивање.

Извор доказа педагошке документације о оцењивању/праћењу постигнућа ученика обухвата:

1. Документацију школе /**Правилник о испитима у ОШ/СШ је обавезан документ установе**
2. Документацију стручног актива
3. Документацију наставника наставног предмета

Посебан извор доказа обухваза педагошка документација у вези са:

1. Иницијалним тестирањем
2. Индивидуалним образовним плановима ученика (ИОП 1,2,3)

4. ИНИЦИЈАЛНО ТЕСТИРАЊЕ

На почетку школске године, по правилу до краја треће недеље од почетка школске године, наставник процењује претходна постигнућа ученика, тј. степен развијености компетенција ученика у оквиру одређене области или теме, која су од значаја за предмет (у даљем тексту: иницијално процењивање) у тој школској години. Иницијално тестирање најављује се три радна дана пре планираног одржавања, не убраја се у планирани број писмених провера и сачињава га наставник/стручни актив или преузима важеће иницијалне тестове са сајта ЗУОВ-а

Резултат иницијалног процењивања уписује у педагошку документацију, не оцењује се**, али се ученику даје повратна информација о постигнућима. Служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика. Наставник, пружа правовремену индивидуалну повратну информацију о резултату иницијалног процењивања ученику и родитељу.**

Резултати иницијалног тестирања се бележе у **педагошку документацију** и користе за планирање даљег рада са ученицима. (сачињава се план подршке у учењу и заједно са учеником одређује садржај који још није савладан и динамика провере и евалуације)

Резултати иницијалних и годишњих тестова и провера знања користе се у индивидуализацији подршке у учењу (показатељ 3.2.7. област Образовна постигнућа,[3])

Након спроведеног иницијалног тестирања ученика, наставник треба да предузме следеће кораке:

1. Анализира резултате тестирања заједно са учеником
2. Прегледа резултате теста и идентификује заједно са учеником области у којима ученици показују јаке/слабе стране.
3. Утврди потребе и потенцијалне препреке у учењу за сваког ученика

[3] Правилник о стандардима квалитета рада установе („Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 14/2018 и 1/2024)

Оцењивање ученика у ОШ/СШ

4. **Припреми план подршке у учењу или индивидуализовани план** који укључују специфичне стратегије подршке за ученик у складу са његовим потребама, стилом учења и исходима и стандардима, заједно са учеником
5. Обавести родитеље о резултатима тестирања и објасни било какве идентификоване потребе или области за побољшање
6. Разговара са родитељима о стратегијама и мерама подршке које ће бити примењене.
7. Промени стратегије учења/метода/облика рада за ученика (прилагоди планове наставе и методе учења на основу резултата теста., текључи активности које ће помоћи ученицима да превазиђу идентификоване изазове)
8. Примени мотивацију и подршке ученику
9. Редовно прати и евалуира праћење напредовања ученика кроз редовне провере и оцене.
10. Прилагођава наставне планове и мере подршке на основу напредовања ученика и нових потреба које се могу појавити.
11. Документација и извештавање:бележи све активности и мере подршке које су предузете; размењује резултате о постигнућу ученика са стручном службом, од.старешином, родитељима, стручњацима ван школе
12. Континуирано усавршавање:прати нове методе и стратегије у образовању које могу помоћи у побољшању наставе и подршке ученици

.

2. ЕВИДЕНЦИЈА И ПРАЋЕЊЕ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА (формативне и сумативне оцене)

Наставник у поступку оцењивања прикупља и бележи податке о постигнућима ученика, процесу учења, напредовању и развоју ученика током године у прописаној евиденцији и педагошкој документацији. Наставник дужан да бележи податке о постигнућима ученика током године, напредовању, ангажовању и самосталности у раду ученика. Подаци унети у педагошку документацију користе се за потребе информисања родитеља приликом одлучивања по приговору или жалби на оцену, као и у процесу самовредновања и екстерног вредновања квалитета рада установе.

<u>Оцењивање ученика/провере</u>

Оцењивање треба да :

1. буде континуирано
2. буде јавно, аргументовано и подстицајно уз уважавање тренутних услова у којима се одвија оцењивање
3. развија позитиван однос према ученичком знању, тј. мотивише за учење
4. развија код ученика способност самоопроцене властитог постигнућа и постигнућа других ученика
5. се врши на основу званично утврђених критеријума школе, усклађеним на стручним већима
6. се спроводи уз примену разноврсних техника/инструмената, без дискриминације, уз уважавање индивидуалних способности ученика

***Формативне оцене** се по правилу **евидентирају у педагошкој документацији наставника**, у **електронском и/или писаном облику**, а односе се на редовно праћење и евидентирање напретка постигнућа ученика, утврђивање стила учења сваког ученика, степен самосталности у раду, начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима и друге податке о ученику битне за праћење.

Оцењивање ученика ОШ/СШ

ЕЛЕМЕНТИ ФОРМАТИВНЕ ОЦЕНЕ

I Опис напредовања и постигнућа по наставном предмему у односу на дефинисане исходе, јасно наводећи шта је ученик постигао, односно шта му још увек представља потешкоћу

II Указивање на степен самосталности у раду ученика

III Опис циљева у следећим корацима учења-препоруке за напредовање

IV Податке о понашању ученика у школи (редовност похађања наставе,активност на часу, поштовање правила комуникације, рад у тиму, пару...

V Запажања о личном и социјалном развоју ученика (мотивација у учењу, односи са вршњацима и одраслим особама у школи)

Формативна оцена ученика 2024/25

Пример ФОРМАТИВНЕ ОЦЕНЕ[1]

I Ученик уме да чита, пише и упоређује бројеве. Видно је напредовао у савладавању и коришћењу одредница везаних за оријентацију у простору. Са тешкоћом сабира и одузима у задацима са бројевима већим од десет.

II Уз мању помоћ наставника разликује и именују геометријска тела и фигуре.

III Потребно и даље вежба ове рачунске операције. Због тога што слабије чита, теже решава текстуалне задатке. За успешније решавање ових задатака, треба да вежба читање.

IV Потребно је да се више ангажује на часу (да пажљиво слуша, посматра, пита...) како би био успешнији и задовољнији својим резултатима.

V Добро сарађује са осталим ученицима, воли да се такмичи и радује се успеху.

[1] https://www.researchgate.net/publication/233823287_Ocenjivanje_za_razvoj_ucenika

Формативна оцена ученика 2024/25

Пример формативне оцене[4]

***Сумативне/бројчане оцене се евидентирају** у **есДневнику/или писаним белешкама наставника** (у даљем тексту: дневник) и у **педагошкој документацији школе**.

Сумативне/бројчане оцене ученика:

Школа је у обавези да на почетку школске године на стручним већима утврди и усклади елементе праћења и оцењивања, начине и поступке вредновања, за критеријуме из става 2. овог члана. Критеријуми који су усклађени на стручним већима усвајају се на педагошком колегијуму, чине саставни део годишњег плана рада школе и објављују се на званичној интернет страници.

3. НАЧИН И ПОСТУПАК ОЦЕЊИВАЊА

1. **Обавештавање о оцењивању:**
   На почетку школске године ученици и родитељи обавештавају се о критеријумима, начину, поступку, динамици и распореду оцењивања из свих обавезних предмета, изборних програма, активности и владања (општи и појединачни родитељски састанци, сајт школе).

[4] Хавелка, Н., Хебиб, Е., Бауцал, А (2003).Оцењивање за развој ученика, Приручник за наставнике, Министарство просвете РС, Београд, стр. 117

Одељењски старешина је обавезан да благовремено, а најмање четири пута у току школске године, на примерен начин обавештава родитеље о постигнућима ученика, напредовању, мотивацији за учење и напредовање, владању и другим питањима од значаја за образовање и васпитање, а у складу са повратном информацијом (из педагошке документације, као на пример распореди допунске наставе, распоред пријема родитеља код свих наставника и сл.).

Ученик се оцењује на основу **усмене провере постигнућа, писане провере постигнућа и практичног рада**, а у складу са програмом предмета. У току полугодишта најмање једна оцена треба да буде на основу усмене провере постигнућа ученика.

Ученик се оцењује и на основу следећих врста активности и његових резултата рада,:

- излагања и представљања (изложба радова, резултати истраживања, модели, цртежи, постери, дизајнерска решења и др.),
- учешћа у дебати и дискусији,
- писања есеја,
- писања домаћих задатака,
- учешћа у различитим облицима групног рада,
- рада на пројектима, збирке одабраних ученикових продуката рада - **портфолија**, у складу са програмом наставе и учења, односно школским програмом.

Постигнуће ученика из практичног рада, огледа, лабораторијске и друге вежбе, уметничког наступа и спортске активности оцењује се на основу **примене** ученикових знања, самосталности, показаних вештина у коришћењу материјала, алата, инструмената и других помагала у извођењу задатка, као **и примене мера заштите и безбедности** према себи, другима и околини, у складу са програмом наставе и учења, односно школским програмом.

2. Начин и поступак оцењивања/писане и усмене провере

Ученик се оцењује у ОШ најмање четири пута у полугодишту, а ако је недељни фонд часова предмета један час најмање два пута у полугодишту. Ученик се оцењује у СШ најмање три пута, а ако је недељни фонд предмета мањи од два часа, ученик се оцењује најмање два пута у полугодишту. Провера постигнућа ученика обавља се на сваком часу.

Писане провере постигнућа у трајању до 15 минута обављају се без најаве, а спроводе се ради утврђивања остварености циља једног или више часова и служе наставнику ради праћења постигнућа ученика на крају програмске целине или на крају полугодишта. Оцена из писане провере постигнућа у трајању **до 15 минута евидентира се у педагошкој документацији, али се не** уписује **у есДдневник.**

Ученик **у току часа** може да буде **само једанпут оцењен** за усмену или писану проверу постигнућа одређене области у оквиру наставног предмета.

Оцена из усмене провере постигнућа уписује се у есДневник, по правилу непосредно по добијању оцене.

Оцена из писане провере постигнућа уписује се у есДневник у року од осам радних дана од дана провере.

Оцена са писане провере може бити поништена и ученику који није задовољан оценом.

Писана провера се понавља једанпут и може да буде организована на посебном часу.

Након поништене писане провере, а пре организовања поновљене, наставник је дужан да одржи допунску наставу, утврди и анализира заједно са ученицима разлоге остварености лоших постигнућа и обавести стручно веће и директора школе.

За ученика који је оправдано одсутан са наставе, од 11 до 15 радних дана у континуитету, школа је **дужна да направи план оцењивања и да о њему обавести ученика и родитеља, односно законског заступника, имајући у виду најбољи интерес ученика.**

Ученик и родитељ има право увида у писани рад, као и право на образложење оцене.

Оцењивање ученика у ОШ/СШ

Школа је дужна да писане радове ученика чува у школи до краја текуће школске године и/или до окончања поступка.

Начин остваривања увида у писани рад школа утврђује у сарадњи са родитељима.

Наставничко, одељењско и стручна већа, на својим редовним седницама, прате и анализирају оцењивање и предлажу мере за унапређивање квалитета оцењивања и постигнућа ученика. У оквиру мера за унапређивање квалитета оцењивања и постигнућа **ученика утврђује се план организовања допунске наставе са ученицима који имају тешкоће у савладавању програма из појединих предмета. О сачињеном плану, предметни наставник обавештава своје ученике.**

3.1. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИ ОСТВАРУЈУ ДОДАТНУ ПОДРШКУ У ОБРАЗОВАЊУ *ИНДИВИДУАЛНИ ОБРАЗОВНИ ПЛАН*

Детету, ученику и одраслом, коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, **тешкоћа у учењу**, ризика од раног напуштања школовања и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека, прилагођавање начина остваривања школског програма и израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана.

Ученик коме је услед:

1. социјалне ускраћености,
2. сметњи у развоју, инвалидитета,
3. тешкоћа у учењу, проблема менталног здравља,
4. ризика од раног напуштања школовања
5. и других разлога

потребна додатна подршка у образовању и васпитању **оцењује се на основу: 1. ангажовања** и **2. степена остварености циљева и исхода дефинисаних планом индивидуализације и ИОП-ом.**

За ученике којима је потребна додатна подршка, педагошка документација укључује праћење и евалуацију напретка према ИОП-у, прилагођавање метода рада и поступака оцењивања. **Представници стручне службе, одељенски старешина, предметни наставник, родитељи ученика и други по потреби учествују у сачињавању предлога Плана додатне подршке.**

Уколико ученик стиче образовање и васпитање **по ИОП-у 1**, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености исхода, **уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.**

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по **ИОП-у 2**, оцењује се на основу ангажовања и **степена остварености измењених циљева и исхода**, који су дефинисани у измењеном/индивидуалном плану рада за наставу и учењу, прилагођавањем начина и поступка оцењивања.*(Ученици који се образују по ИОП-у 2 оцењују се у складу са Правилником).

То значи да се оцене интерпретирају у контексту индивидуалних циљева и стандарда које су постављене ИОП-ом за одређеног ученика. Оцене треба да одражавају напредак ученика у контексту постављених индивидуалних циљева. Не смеју да буду упоредиве са општим стандардима за све ученике.

Бројчане оцене од 1 до 5 и даље су примењиве, али су адаптиране у складу са индивидуалним потребама, циљевима, исходима постављеним у ИОП-у и напредовањем ученика. Наставници треба да воде рачуна о томе да оцене **одражавају реално постигнуће ученика у оквиру његових индивидуалних могућности.**

Тим за ИО у установи врши вредновање ИОП-а, према динамици утврђеној у ИОП-у – тромесечно у првој години, а у наредним годинама на почетку сваког полугодишта. На основу вредновања, Тим одлучује о:1. ревизији 2. писању новог ИОП-а или 3. укидању ИОП-а у корист плана индивидуализације. Резултати вредновања уносе се у педагошки профил ученика и достављају Тиму за ИО и педагошком колегијуму,а резултати се евидентирају на **Обрасцу број 5.**

Оцењивање ученика у ОШ/СШ

Ученику који стиче образовање и васпитање по ИОП-у**, а <u>не остварује</u> планиране циљеве и исходе, <u>ревидира се ИОП</u> (предметни наставник, одељенски старешина, стручни актив, предстваници стручне службе, чланови Тима за ИОП, родитељи, а по потреби и други)**

Ученик **са изузетним способностима** који стиче образовање и васпитање на **прилагођен и обогаћен начин**, применом индивидуалног образовног плана **(ИОП3),** оцењује се на основу праћења остваривања прописаних исхода и стандарда постигнућа и ангажовања.

4. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА ЗАСНОВАНО НА ПОЗНАВАЊУ ЊИХОВИХ ИНДИВИДУАЛНИХ СВОЈСТАВА , КОЈИ СУ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ПОСТИГНУЋЕ

1.Компетенције за наставну област, предмет и методику наставе:

Планирање оцењивања: Планира и програмира оцењивање у складу са индивидуалним разликама ученика и стандардима постигнућа, а на основу претходно утврђених и донесених критеријума оцењивања са којим су упознати ученици и родитељи у складу са Правиником о оцењивању у ош (чл.6) и сш (чл.2, тачке 6 и 7)

Вредновање: Прати и вреднује ученичка постигнућа, користећи различите методе вредновања, прилагођене специфичностима предмета. са Правиником о оцењивању у ош (чл.6) и сш (чл.2. тачке 6 и 7)

2. Компетенције за поучавање и учење:

Планирање учења: Планира нове активности и садржаје учења на основу претходно стечених знања и искустава ученика, њихових индивидуалних карактеристика и потреба (утврђених иницијалним процењивањем на почетку шк.године и током шк. године, након сваке обрађене наставне теме/области/модула), наставник познаје и **<u>примењује Блумову таксономију</u>** са циљем планирања провере ученичких постигнућа

Реализација учења и поучавања: Примењује различите облике рада и активности у складу са индивидуалним карактеристикама и потребама ученика (претходно утврђен стил учења ученика, претходни ниво образовних постигнућа, евалуација плана подршке за ученике са потешкоћом у учењу)

Вредновање/Евалуација: Прати и вреднује постигнућа ученика, примењујући критеријуме оцењивања у складу са индивидуалним способностима ученика, стилом учења ученика, користити методе оцењивања које подстичу мотивацију ученика за учење и развој, нарочито код ученика са специфичним образовним потребама.

Компетенције за подршку развоју личности ученика:

Планирање подршке кроз оцењивање: Планира технике оцењивања које су прилагођене у психофизичким и развојним карактеристикама ученика.

Вредновање/Евалуација: Користи различите стратегије за праћење развоја личности ученика, укључујући и реакције на неуспех и сарадњу са другим ученицима, промовише различите стилове учења, моделује начин вредновања постигнућа у складу са критеријумима, укључује ученика у објективно самооцењивање и вршњачко оцењивање засновано на јасним аргументима. Наставник усклађује оцене са прописаним образовним стандардима, али и прилагођава методе оцењивања индивидуалним способностима ученика, како би сви имали једнаке могућности да остваре индивидуалне потенцијале у учењу -ИОП1.2.3)

Компетенције за комуникацију и сарадњу:

Вредновање/Евалуација: Само/вреднује сарадњу са родитељима, колегама, стручном службом, ученицима на основу анализе ефеката и постигнутих резултата у корист развоја ученика.

Наставник:

- **Анализира и вреднује своје комуникацијске способности** – Наставник континуирано прати и анализира **<u>своје</u>** капацитете за комуникацију са:1. ученицима,2. родитељима и3. другим партнерима у образовном процесу ради ефикасне размене информација и сарадње у корист развоја ученика.

Оцењивање ученика у ОШ/СШ

- **Вреднује сарадњу са партнерима у образовном процесу у процесу оцењивања** – Наставник процењује ефекте свога рада у оцењивању ученика кроз сарадњу са :родитељима, старатељима, колегама наставницима, стручњацима ван школе-лекарима, психолозима, дефектолозима, логопедима, локалном заједницом. Сарадња са наведеним партнерима је важна јер доприноси бољем разумевању индивидуалних потреба ученика и стварању подстицајног окружења за њихов напредак.
- **Континуирано извештава о постигнутим ефектима оцењивања, унапређеног кроз сарадњу**– Наставник континуирано прати напредак који треба да је резултат сарадње са родитељима, ученицима и стручном службом. Ово укључује повратну информацију од наведених партнера о напретку ученика и препоруке за даље напредовање ученика, у складу са њиховим индивидуалним развојем.

Оцењивање ученика у ОШ /СШ

ИЗВОР ПЕДАГОШКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ О ОЦЕЊИВАЊУ/ПРАЋЕЊУ ПОСТИГНУЋА И НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

I Документација у вези са иницијалним тестирањем

1. **Иницијални тестови ученика** – Почетни тестови за утврђивање нивоа знања ученика.
2. **Извештај о анализи иницијалних тестова** – Анализа резултата, осврт на ученичка постигнућа, узроци слабих резултата и самоевалуација наставника.
3. **Планови за превазилажење проблема** – Индивидуални планови за сваког ученика како би се превазишле тешкоће у учењу, у складу са његовим индивидуалним способностима,
4. **План подршке у учењу** – Прилагођени планови за ученике којима је потребна додатна подршка
5. **Записници о сарадњи са родитељима** – Белешке о заједничком креирању плана подршке са родитељима.
6. **Извештај о сарадњи са стручном службом** – Извештаји о сарадњи са стручном службом и стручњацима /институцијама ван школе у вези са начином оцењивања ученика са додатном подршком
7. **Евалуација претходног плана подршке** – Извештај о ефектима претходног плана подршке и креирање новог.
8. **Извештај о допунској настави** треба да садржи анализу ефеката допунске наставе у односу на претходно постигнуће ученика. У њему се пореде резултати иницијалног тестирања са постигнутим напретком, при чему је фокус на садржајима који првобитно нису били усвојени. Извештај треба да покаже у којој мери је ученик савладао те садржаје захваљујући допунској настави, уз конкретне примере побољшања у учењу и постигнућу.

II Документација о праћењу и оцењивању постигнућа ученика

1. **Портфолио ученика и одељенски портфолио**- лични подаци о ученику/ученицима одељења и његовим индивидуалним својствима, која су од значаја за његово/њихово постигнуће
2. **Извештај о утврђеним стиловима учења ученика**, полазна основа за планирање учења и оцењивања
3. **Записници стручних органа**-Педагошког колегијума и стручног актива о усклађеним критеријумима оцењивања
4. **План оцењивања**-планирање различитих метода и техника оцењивања, које подстичу мотивацију ученика за учење и развој, нарочито код ученика са специфичним образовним потребама (на основу Блумове таксономије, стандарда и исхода наставних предмета).
5. **Евиденција о праћењу/оцењивању ученика** на основу: 1.усмене провере постигнућа, 2.писане провере постигнућа, 3. различитих врста активности и 4. практичног рада кроз писање формативних и сумативних оцена
6. **Белешке наставника о постигнућу ученика** (напредовању ученика, ангажовању и препорукама за даље напредовање, белешке у есДневнику)
7. **Извештаји наставника о пружању повратне информације** ученицима и родитељима – записи о комуникацији са ученицима и родитељима у вези са оцењивањем и даљим напредовањем ученика
8. **План подршке у учењу** за одређене ученике-индивидуализација
9. **Записници о сарадњи са родитељима**, а у вези сачињавањем плана подршке,
10. **Извештај о сарадњи са стручном службом** – Извештаји о сарадњи са стручном службом и стручњацима /институцијама ван школе у вези са подршком ученицима.
11. **Извештаји о напредовању ученика** – редовно извештавање о успеху ученика, укључујући формалне и сумативне оцене, као и анализу напретка током одређеног периода
12. **Белешке о самоевалуацији рада наставника у дневним припремама**, полазећи од анализе онога шта су ученици научили и какав су напредак постигли
13. **Извештаји о примени стечених знања о оцењивању** на конкретним часовима

III Документација о праћењу и оцењивању постигнућа ученика који остварују додатну подршку у учењу

1. **Индивидуални образовни планови** (ИОП 1,2,3),
2. **Мишљења ИРК,** као саставни део документације за ИОП
3. **Образац број 5** – документ у који се уносе резултати вредновања ИОП-а, укључујући ревизију, измене или укидање ИОП-а у корист плана индивидуализације.
4. **Евиденција о ревизији ИОП-а** – уколико ученик не остварује планиране циљеве и исходе, наставник води запис о ревизији ИОП-а у сарадњи са стручним тимом и родитељима
5. **Педагошки профил ученика** – садржи резултате вредновања ИОП-а и евалуацију напредка ученика. Тим за ИО прати остваривање планираних циљева и исхода и уноси измене у овај профил.
6. **План праћења и оцењивања ученика који остварују додатну подршку** (за ученике који имају проблеме: социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу, проблема менталног здравља, ризика од раног напуштања школовања и других разлога)
7. **Записник са састанака Тима за ИО** – наставник бележи одлуке Тима у вези са праћењем, ревизијом или укидањем ИОП-а за наставни предмет који предаје ученику
8. **План и извештај о сарадњи са стручном службом** о оцењивању ученика са проблемом менталног здравља
9. **Извештаји о анализи и ефикасности реализованих предлога** за побољшање постигнућа ученика
10. **Извештаји о евалуацији ИОП-а**

Оцењивање ученика у ОШ/СШ

Извод из Приручника за наставнике *Оцењивање за развој ученика* [1]
Хавелка, Н., Хебиб, Е., Бауцал, А (2003*).Оцењивање за развој ученика*, Приручник за наставнике, Министарство просвете РС, Београд , стр.18-19.

НАЈЧЕШЋЕ ГРЕШКЕ У ОЦЕЊИВАЊУ УЧЕНИКА

1. **Нејасни и нестални критеријуми:**

- ✓ предмет оцењивања и критеријуми оцењивања нису јасно дефинисани - у пракси постоји различити захтеви за исте оцене
- ✓ ретки су наставници који настоје да јасно одреде своје критеријуме и да ученике благовремено упознају са критеријумима
- ✓ постоје разлике у критеријуму оцењивања истог предмета од стране различитих наставника који раде у истој школи
- ✓ за високу оцену, наставници траже дословне, фактографске одговоре
- ✓ неуједначен поступак испитивања - неке ученике наставник испитује детаљно, а неки добију само једно питање
- ✓ поред знања, наставници оцењују и друге ствари (заинтересованост, дисциплину, статус родитеља...)

- ✓ велика субјективност оцена - значај утиска који ученик оставља,
- ✓ оцена је израз става наставника према ученику и има утицај личног расположења наставника на оцене

9. **Неправилан и непрофесионалан приступ оцењивању:**

- ✓ давање негативних оцена без осећања одговорности наставника за квалитет наставе, без увиђања везе између сопственог рада наставника и резултата који постижу ученици
- ✓ кампањско оцењивање, после низа часова предавања долази неколико часова оцењивања, што доводи до дисконтинуираности оцењивања
- ✓ раширена пракса, нарочито у старијим разредима, да неки наставници испитују и оцењују ученике "на препад"
- ✓ типично је да после давања било позитивне, било негативне оцене, изостаје образложење зашто је ученик добио ту оцену, а ако дају образложења, наставници то чине у виду веома уопштених коментара
- ✓ неки наставници не саопштавају оцене одмах; уместо да ученицима благовремено пруже повратну информацију, они их држе у неизвесности
- ✓ оцена се користи као средство за одржавање дисциплине, као "васпитна мера", и да парадокс буде већи, о њима се говори као о"педагошким оценама"

Оцењивање ученика у ОШ/СШ

БЛУМОВА ТАКСОНОМИЈА ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИХ ЦИЉЕВА У КОГНИТИВНОМ ПОДРУЧЈУ[5]

Бенјамин Блум (Benjamin Bloom, 1956), психолог у области образовања, креирао је ***Таксономију циљева васпитања и образовања*** у три подручја - когнитивном (нове информације, мисаоне вештине), афективном (осећања, преференције (склоности и интересовања), вредности) и психомоторном (физичке и перцептивне активности и вештине).

Циљеве и исходе у **когнитивном подручју** разврстао је у **6 основних хијерархијски уређених категорија** према нивоу апстраховања: основно знање, схватање, примена, анализа, синтеза и евалуација.

***Табела бр. 1*: Блумова таксономија у когнитивном подручју - основа за оцењивање**

Компетенција	Демонстрирана знања и вештине:	Захтеви којима се проверава оствареност исхода на датом нивоу:
Знање	опажа и именује информације; зна датуме, податке, места; зна главне идеје	дефиниши, наведи, опиши, идентификуј, покажи, означи, изабери, испитај, именуј, ко, када, где итд.
Схватање	разуме информацију; преводи из једног у други контекст; интерпретира податке, упоређује, разликује; уређује, групише, открива узроке; предвиђа последице	резимирај, опиши, интерпретирај, повежи, разликуј, процени, дискутуј, прошири
Примена	користи информације; користи методе, појмове, теорије у новим ситуацијама; решава проблеме користећи усвојене вештине или сазнања	примени, демонстрирај, израчунај, комплетирај, покажи, реши, испитај, преобликуј/модификуј, повежи, промени, класификуј, експериментиши, истражи
Анализа	одређује структуру; организује делове; препознаје главни смисао; идентификује компоненте	анализирај, издвој, уреди, објасни, класификуј, подели, упореди, изабери
Синтеза	користи старе идеје за стварање нових; генерише из датих података; повезује знања са другим областима; предвиђа закључке / закључује	преобликуј/модификуј, интегриши, замени, направи план, предвиди - шта ако?, укомпонуј, формулиши, припреми, генерализуј/уопшти, поново напиши
Евалуација	упоређује, утврђује сличности и разлике између идеја; процењује вредност теорија и излагања; бира на основу рационалних аргумената; верификује вредност података; препознаје субјективност	процени, одлучи, оцени, провери, тестирај, измери/одмери, предложи, изабери, просуди, објасни, разликуј, закључи, компарирај, резимирај

Поред дефинисања нивоа постигнућа које тестом испитујемо, таксономија нас упућује и како да формулишемо захтеве у задатку, као и како да формулишемо задатке најпогоднијег облика. **Наведени глаголи представљају и могуће захтеве у задацима - наставник може да формулише задатке помоћу њих (наведи делове електромотора; разврстај делове рачунарске опреме у излазне, улазне и излазно-улазне уређаје итд.).**

[5] Савовић, Б., Бјекић, Д., Најдановић Томић, Ј., Гламочак, С. (2016) *Тестови и оцењивање у настави*, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд, https://ceo.edu.rs/тестови-и-оцењивање-у-настави/